

وزارت جهاد کشاورزی
سازمان تحقیقات، آموزش و ترویج کشاورزی
مؤسسه تحقیقات خرما و میوه‌های گرمسیری کشور

دستورالعمل فنی

برنامه آبیاری پاجوش‌های خرما در نخلستان‌های تازه احداث

مجید علی‌حوری

عضو هیات علمی مؤسسه تحقیقات خرما و میوه‌های گرمسیری کشور

مقدمه

کشور ایران در زمره کشورهای خشک و نیمه خشک جهان قرار دارد. لذا نیاز به برنامه ریزی دقیق برای استفاده بهینه از منابع آب موجود به ویژه در بخش کشاورزی که قسمت عمده مصرف منابع آب کشور را به خود اختصاص داده است، ضروری به نظر می رسد. با توجه به نقش مهم آب در رشد و حیات نهال های خرما بدیهی است آبیاری بر اساس یک برنامه صحیح و مناسب در گிரایی و رشد و نمو نهال های خرما نقش بسیار مهمی دارد. نخل خرما در طی سال های اولیه پس از کاشت برای استقرار به آبیاری مناسب نیاز داشته و بروز هر گونه کمبود آب در این دوره می تواند منجر به خشک شدن نخل های جوان گردد. در این دستورالعمل نحوه آبیاری پاجوش های خرما ی رقم استعمران پس از کاشت در نخلستان تشریح می گردد.

گام های دستورالعمل

- ۱- در هنگام کاشت، بزرگترین قطر پاجوش هم تراز با سطح خاک اطراف قرار گیرد تا از ورود آب به درون جوانه انتهایی (قلب) پاجوش جلوگیری شود.
- ۲- در اطراف هر پاجوش کاشته شده، تشتکی به شعاع حدود ۰/۵ متر و عمق ۲۵ تا ۳۰ سانتی متر ایجاد شود.
- ۳- قبل از کاشت لازم است از آب آبیاری و خاک منطقه نمونه برداری شده و برای تعیین خصوصیات آنها به آزمایشگاه ارسال گردد.

- ۴- دقت شود که شوری آب آبیاری و خاک به ترتیب کمتر از ۲/۷ و ۴ دسی سیمنز بر متر باشند، در غیر این صورت تمهیدات لازم اندیشیده شود.
- ۵- در صورت امکان از روش آبیاری تحت فشار و در غیر این صورت از روش آبیاری تشتکی استفاده شود.
- ۶- پس از کاشت پاجوش خرما، آبیاری در ۱۰ روز اول با دور ۲ روز انجام گیرد.
- ۷- سپس در ماه اول، آبیاری پس از ۴۵ میلی متر تبخیر تجمعی از تشت تبخیر کلاس A انجام گیرد.
- ۸- در ماه دوم، آبیاری پس از ۶۰ میلی متر تبخیر تجمعی از تشت تبخیر کلاس A انجام گیرد.
- ۹- در بقیه ایام سال، آبیاری پس از ۷۵ میلی متر تبخیر تجمعی از تشت تبخیر کلاس A انجام گیرد.
- ۱۰- عملیات آبیاری حتی الامکان در اوایل صبح و یا هنگام غروب آفتاب انجام پذیرد.

نتیجه گیری

با اجرای گام‌های فوق پاجوش‌های کاشته شده از گیرایی کامل و بیشترین رشد رویشی برخوردار خواهند شد و تلفاتی در پاجوش‌ها رخ نخواهد داد. رعایت نکات زیر نیز برای دستیابی به نتیجه مطلوب توصیه می‌شود:

- بهتر است عملیات کاشت پاجوش خرما در فاصله زمانی نیمه اسفند تا اواخر فروردین ماه انجام گیرد.

- پاجوش‌های تهیه شده شاداب، سرسبز، دارای ریشه کافی و عاری از آلودگی به آفات و بیماریها باشند.

- وزن پاجوش ۱۶ تا ۲۵ کیلوگرم و قطر قاعده آن ۲۰ تا ۳۵ سانتی‌متر باشد.

- به منظور حفاظت پاجوش‌ها در مقابل تابش شدید آفتاب، بادهای گرم و سرد، خطر سرمازدگی و خسارت حیوانات از پوشش‌هایی نظیر برگ خرما استفاده شود.

منابع

- ۱- علی‌حوری، مجید. ۱۳۸۸. تأثیر دور آبیاری بر گیرایی پاجوشهای خرماي رقم ساير (استعمران). اهواز: مؤسسه تحقیقات خرما و میوه‌های گرمسیری کشور.
- ۲- پژمان، حسین. ۱۳۸۰. راهنمای خرما (کاشت، داشت و برداشت). کرج: نشر آموزش کشاورزی.
3. Allen, R. G., Pereira, L.S., Raes, D. & Smith, M. 1998. Crop evapotranspiration: Guidelines for computing crop water requirements. FAO Irrigation and Drainage Paper 56. Rome, Food and Agriculture Organization of the United Nations.